

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Samverkan vårdnadshavare/pedagoger/förskola

En studie av vårdnadshavares och pedagogers syn på samverkan

Martina Johansson
Cathrine Hjalmarsson

Kurs: LAU990 BL, Ht 2013
Kursledare: Torgeir Alvestad
Handledare: Monica Sträng
Haraldsson
Rapportnummer: HT13-2920-010

Abstract

Titel: Samverkan Vårdnadshavare/pedagoger/förskola – En studie av vårdnadshavares och pedagogers syn på samverkan.

Författare: Martina Johansson, Cathrine Hjalmarsson

Termin/år: Ht 2013

Kursansvarig intuition: Göteborgs universitet

Handledare: Monica Sträng Haraldsson

Examinator: Agneta Simeonsdotter Svensson

Rapportnummer: HT13-2920-010

Nyckelord: Förskola, samverkan, föräldramöte

Sammanfattning

Syftet med studien är att genom enkätundersökning få en djupare förståelse kring hur vårdnadshavare och pedagoger beskriver samverkan mellan förskola och hem. Vi har valt att titta lite extra på föräldramötet som samverkansform. Vi har studerat samverkan utifrån förskolans styrdokument och den utvecklingsekologiska teorin, resultatet som vi fått fram har vi jämfört med tidigare forskning. Att samverkan mellan förskola och hem är viktig ansåg alla informanter vilket visar att insikten om vikten och viljan till samverkan är samstämmig. Studien visar också att det behövs det olika former av samverkan för att tillgodose allas behov.

Förord

Denna studie har tillkommit i bästa samförstånd då vi båda författare tagit lika stort ansvar att genomföra, skriva och färdigställa vårt arbete. Vi har reflekterat tillsammans och många givande diskussioner har uppkommit då vi analyserat och sammanställt vårt material och diskuterat resultat i förhållande till tidigare forskning.

Eftersom vi båda har mer än 25 års erfarenhet inom förskoleverksamheten har vi kunnat relatera mycket av resultatet och forskning kring samverkan till våra egna erfarenheter. Ett stort tack till pedagoger, vårdnadshavare, kurskamrater, kollegor och handledare för ert engagemang som gjort vårt examensarbete möjligt. Vi hoppas att ni som läsare finner vår studie lika intressant som vi har gjort.

Innehåll

Inledning	5
Syfte	5
Centrala begrepp	5
Litteraturgenomgång	6
Historik	6
Aktuella styrdokument	7
Utvecklingsekologiskt perspektiv	8
Tidigare forskning	9
Tillvägagångsätt	12
Val av metod	12
Urval	12
Genomförande	12
Bearbetning av enkäterna	13
Presentation av resultatet	13
Etiska övervägande	14
Studiens tillförlitlighet	14
Resultat	15
Vårdnadshavare och pedagoger beskriver samverkan mellan hem och förskola ...	15
Vikten av samverkan mellan förskola/ hem	16
Föräldramöte som samverkan	18
Hur vill vårdnadshavare/pedagoger att föräldramötet skall vara utformat	20
Alternativ samverkan istället för/komplement till föräldramöte	21
Informell samverkan	21
Formell samverkan	22
Diskussion	23
Metoddiskussion	23
Egna reflektioner	27
Att forska vidare om	27
Slutord	27
Referenser	28
Bilagor	30
Bilaga 1. Missivbrev till pedagoger och Vårdnadshavare	30
Bilaga 2. Enkät till pedagog	31
Bilaga 3. Frågor till vårdnadshavare i förskolans verksamhet	33

Inledning

Vi har valt att undersöka samverkan mellan förskola och hem då detta är ett område som ligger oss varmt om hjärtat. Hur vi skall öka vårdnadshavares intresse för förskolan och därigenom också öka samverkan mellan hem och förskolan är ett ämne som ofta kommer upp som diskussioner mellan oss pedagoger på våra förskolor. Föräldrasamverkan är en viktig del av vårt arbete i förskolan och den finns med som en egen rubrik, ”Förskola och hem” (s.13) i läroplanen för förskolan, Lpfö98 (Skolverket, 2010). I läroplanen står det att förskolan är ansvarig för att samverkan skall ske. I en del kommuner i Sverige skickas varje år ut enkäter till vårdnadshavare i förskolan och skolan som har syfte att förbättra och utveckla verksamheten. Vi har valt att titta på svarsfrekvensen på två oberoende kommuner vilket visar att svarsfrekvensen är relativt låg på dessa enkäter. I en föräldraenkät om kvalitén i verksamheten har Lomma kommun en svarsfrekvens på 36 % (Förvaltningen för utbildning, kost, kultur och fritid 2011). I en liknande undersökning i Varbergs kommun var svarsfrekvensen 27 % (Cederholm & Sandberg Ronan 2012) eftersom svarsfrekvensen var låg rekommenderar författarna att inga generella slutsatser kunde dras. Kanske måste vi som pedagoger rannsaka oss själva! Vilken sorts samverkan erbjuds på förskolan? Låter vi föräldrarna vara delaktiga? Vad innebär samverkan för mig som pedagog? Vad innebär samverkan för vårdnadshavaren?

I detta arbete har vi valt att undersöka samverkan mellan hem och förskola med särskilt fokus på föräldramötet. Vi önskar kunna ta med de erfarenheter som studien ger och implementera detta i våra egna verksamheter och därigenom ha möjlighet att utveckla samverkan mellan hem och förskola.

”Ni tar hand om vårt kära barn flera timmar på dagen, då tycker vi att det är självklart med bra samverkan oss emellan. Barnens dagsform, utförda aktiviteter osv...” (vh. nr 30)

Syfte

Syftet med studien är att få en djupare förståelse kring hur vårdnadshavare och pedagoger beskriver samverkan mellan hem och förskola i förskolans verksamhet.

Frågeställningar i studien:

- Hur beskriver vårdnadshavare och pedagoger samverkan i förskolan?
- Hur beskriver vårdnadshavare och pedagoger dagens föräldramöte?
- Finns det någon form av samverkan som vårdnadshavare och pedagoger kan tänka sig istället för föräldramöte?

Centrala begrepp

Då vi talar om inflytande, samverkan och delaktighet kommer begreppet samverkan att användas. Med vårdnadshavare avses barnens föräldrar eller annan ansvarig vuxen. De som arbetar med barnen, förskollärare, barnskötare mm. i den pedagogiska verksamheten i förskolan benämns som pedagoger. Rektor tillika förskolechef kommer att benämnas som rektor. Då informanter används i studien avses både vårdnadshavare och pedagoger.

Litteraturgenomgång

Under denna rubrik kommer vi att presenteras en kort sammanfattning av förskolans historik, aktuella styrdokument för förskolan, ett utvecklingsekologiskt perspektiv samt tidigare forskning om samverkan.

Historik

De tidigaste formerna av offentlig barnomsorg i Sverige växte fram under 1800-talet (Persson, 1991) och var byggde på välgörenhet. Barnkrubborna som kom till i och med industrialiseringen i mitten på 1800-talet hade som syfte att ge arbetarnas barn mat och den nödvändigaste omsorgen, verksamheten bedrevs som välgörenhet och innebar ingen pedagogisk verksamhet.

Barntädgårdarna som kom i slutet på 1800-talet byggde däremot på en pedagogik som hade Frøbels idéer som grund (Vallberg Roth, 2002). Barnen skulle tillbringa några timmar i en god pedagogisk miljö som främjade deras utveckling medan deras mödrar fick några timmars avlastning (s. 64). Barntädgården hade hemmet som förebild och skulle vara så hemligt som möjligt. Föräldrar sågs som någon man delgav information till och samverkan med föräldrarna var mycket begränsad i både barnkrubban och barntädgårdens verksamhet.

Persson (1991) beskriver hur folkbarntädgården som startades av systrarna Moberg var till för arbetarnas barn till skillnad mot barntädgårdarna som riktade sig till mer välbärgade föräldrar. Folkbarntädgården var filantropisk vilket innebar att hjälpen var kopplad till en moralisk uppfostran av både barn och mödrar. Modern skulle uppfostras och få råd och detta skedde delvis på s.k. Mammamöten som kunde hållas var 14:e dag. Folkbarntädgården ansågs enligt Vallberg Roth (2002) ha både pedagogiska och sociala syften de första viktiga åren i barnens liv. Det goda hemmet var folkbarntädgårdens förebild och då menade man ett borgerligt hem vilket skulle förmedlas till arbetarklassen. Riktlinjerna utarbetades till största delen av filosofer, filantroper och pedagoger.

1930-talet blev enligt Persson (1991) en brytpunkt för den offentliga barnomsorgen i Sverige och det berodde på en rad faktorer. Folkhemmets uppbyggnad innebar att man ville bryta med borgarnas traditionella synsätt och istället satsa på sociala reformer utifrån samhällsmål. Rationella idéer, förnuft och vetenskaplig kunskap ersatte tro och moralism inom barnomsorgen och nu stod psykologer för teorierna och barnets utveckling analyserades efter vetenskapliga teorier som var universella. I Sverige var det Alva Myrdal som läst psykologi i USA, som främst förespråkade det vetenskapliga sättet att se på barns utveckling. Kunskaperna om barns utveckling förmedlades inte från en generation till nästa utan skulle läras ut till föräldrarna och det ansågs att samhället hade den kunskapen.

Vallberg Roth (2002) skildrar hur staten under 40-50 talet tog över ansvaret alltmer och 1943 blev Socialstyrelsen en central huvudaktör och började ge ut råd och anvisningar för den offentliga barnomsorgen. Persson (1991) beskriver hur samhället behövde alltmer arbetskraft inom både den offentliga sektorn och näringslivet och ett sätt att tillgodose detta behov var att få ut kvinnorna i arbetslivet och då fick inte tillsynen av barnen vara ett hinder.

Barnstugeutredningen som kom 1972 (SOU 1972:26 och SOU 1972:27) blev en inledning till ett nytt skede i den offentliga barnomsorgens historia. Begreppet förskola blir namnet på daghem och lekskola. Den filantropiska välgörenhetstanken var nu helt bruten, samhället och vetenskapen tog helt över innehållet och organisation av förskoleverksamheten. Pedagogerna skulle inte längre ha en uppfostrande roll mot föräldrarna utan vara ett komplement och stöd

till familjerna genom ett bra föräldrasamarbete. Barnstugeutredningen angav föräldrasamverkan på förskolan som ett övergripande mål. Föräldrarna skulle inte bara ha insyn i förskolans arbete utan också medverka och påverka, olika former skulle användas för att alla föräldrar skulle ha möjlighet att samverka (Ekman & Sundell, 1992).

Från 70-talet fram till nu har den offentliga barnomsorgen byggts ut i en snabb takt och nästan alla förskolebarn går nu på förskolan. I Socialstyrelsens *Pedagogiskt program för förskolan* (SOU 1987:3) fäste man stor vikt vid barnets socialisation och verksamheten skulle utformas i nära samarbete med föräldrarna och vara ett komplement till hemmet. Föräldrarna skulle nu delta i den pedagogiska planeringen och medverka i det dagliga arbetet. Det var personalens ansvar att alla föräldrar engagerades i föräldrasamarbetet.

Vallberg Roth (2002) skildrar att i slutet av 1990-talet blev Skolstyrelsen huvudman för skolväsendet och *Läroplan för förskolan* tillkom. När nu förskolans verksamhet är beroende av barn för att få inkomster så måste den väljas av föräldrarna som nu är konsumenter. Verksamhetsråd och lokala styrelser är några alternativ som erbjuds för att öka föräldrars konkreta inflytande.

I Vallberg Roth (2002) kan rent historiskt tänkvärda mönster ses mellan föräldern som hade ansvar för hemundervisningen under 1800-talet och nutida styrdokument som betonar föräldrars ökade inflytande och samverkan mellan hem och förskola. Detta mönster beror mycket på den barnsyn som funnits vid olika tider, barnet som ett oskrivet blad som skulle fyllas med kunskap och moral, en given, enhetlig och universell utveckling oberoende av kulturella och fysiska omständigheter eller det kompetenta barnet som medaktör i sin egen utveckling tillsammans med andra i en viss kontext. Man kan också se hur samhällets styrning genom religion och politik påverkat den enskilda individen på ett påtagligt sätt.

Aktuella styrdokument

Läroplanen för förskolan, Lpfö98 (Skolverket, 2010) tydliggör att det är förskolans ansvar att samverkan sker och föräldrarna ska få möjlighet att inom de nationella målen vara med och påverka verksamheten. Verksamheten skall utgå från en helhetsyn av barnet och hem och förskola skall ha ett nära samarbete. Barnens olika förutsättningar och behov skall kunna ligga till grund för verksamhetens utformning och därigenom ge barnen möjligheter att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och behov.

”Förskolan ska ta hänsyn till att barn lever i olika livsmiljöer och att barn med de egna erfarenheterna som grund söker förstå och skapa sammanhang och mening. De vuxna ska ge barnen stöd i att utveckla tillit och självförtroende.” (s. 6). Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2010) och Skollagen (SFS 2010: 800) beskriver att förskolan ska ha kontinuerliga samtal kring barnens utveckling och utvecklingssamtal minst en gång/år. Skollagen (SFS 2010: 800. Kap 4. 4§ & 13§) Kvalitet och inflytande, har tydligt beskrivit att föräldrar ska få information om att de kan och hur de kan få inflytande, och att det ska finnas forum för inflytande på varje förskole- och skolenhet.

I Allmänna råd och kommentarer (Skolverket, 2005) står det också att Förskolechefen/Rektor behöver rutiner för hur föräldrar ska få möjlighet att delta och för hur formerna för deras deltagande ska följas upp och dokumenteras. Vi kan i alla nationella dokument läsa att det är betydelsefullt med inflytande inom ramen för de nationella målen. I Skollagen (SFS 2010: 800. Kap 1. 4§) kan man läsa *”Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen*

främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.”

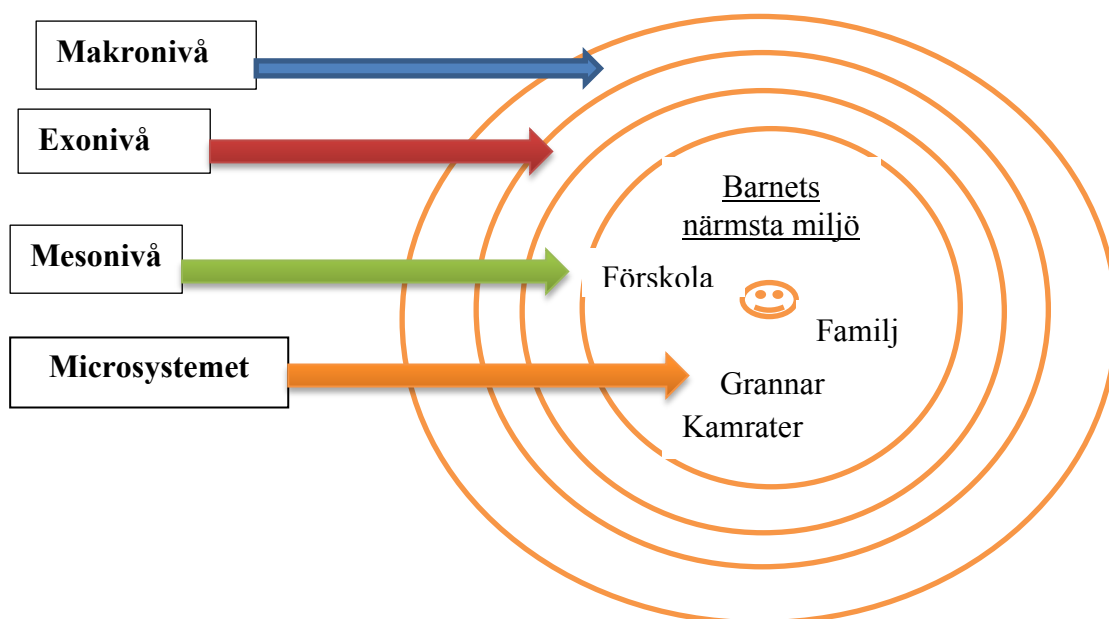
Utvecklingsekologiskt perspektiv

Utvecklingsekologiska perspektivet innebär att barns utveckling sker i samspel med de olika miljöer som de interagerar med (NE, 2013).

Utvecklingsekologi enligt Bronfenbrenner

Urie Bronfenbrenner (1917-2005) var en ryskfödd amerikansk psykolog, forskare och professor inom barn- och utvecklingspsykologin (Andersson, 1985). Bronfenbrenner (1970) ansåg att utvecklingspsykologin måste granska den verklighet som barn och vuxna lever i istället för i isolerade observationer och undersökningar s.k. laboratoriemässiga situationer där man inte tar hänsyn till sociala sammanhang som påverkar beteendet. Andersson (1985) skriver att Bronfenbrenners intresse för hur miljön påverkar individens utveckling väcktes redan när han var liten och hans far arbetade på en anstalt för sinnessvaga. Han såg hur patienterna påverkades av människorna och miljön runt dem och han blev senare intresserad av bl.a. fenomenologi, sociala relationer och samhällsstrukturer. Fokus för Bronfenbrenners vetenskapliga studier var barnets utvecklingsprocess och hur den påverkades av den sociala miljön runt barnet, från den närmsta familjen till samhället i stort. Barnets närmsta miljö som är den innersta kärnan i den modell som Bronfenbrenner utarbetat omges av allt mer avlägsna miljöer. I teorin ligger tyngdpunkten för barnets utveckling i samspelet och påverkan av olika miljöer och miljöernas förhållande till varandra.

Andersson (1985) beskriver att Bronfenbrenners teori består av fyra system som påverkar och går in i varandra. Dessa benämns som mikro-, meso-, exo- och makrosystemet. I vår studie kommer vi att beröra de två innersta systemen (microsystemet och mesosystemet) då vi koncentrerat oss på samverkan mellan förskola och hem.

Figur 1. Egen modell av det utvecklingsekologiska perspektivet (Hjalmarsson & Johansson 2013)

Microsystemet: Denna nivå innefattar barnet och dess närmsta miljö t.ex. familjen, förskolan, grannar och kamrater. Allt eftersom barnet blir äldre kommer det att bli en del av allt fler microsystem. Individer och fysiska objekt i denna miljö bildar ett system som påverkar barnet och dess utveckling. Enligt Bronfenbrenner (upptagen i Andersson 1985) bildar aktiviteter, roller och sociala relationer microsystemets viktigaste element.

Mesosystemet: De olika microsystemen som barnet är en del av kan inte ses isolerade var för sig utan de relationer som bildas mellan dessa kallas Mesosystemet. Bronfenbrenner (upptagen i Andersson 1985) menar att ju fler kontakter det finns mellan de olika microsystemen desto större betydelse får det för barnets utveckling. Om de olika närmiljöerna samspelar, kompletterar och stödjer varandra gällande sociala relationer, roller och aktiviteter främjas en god utveckling för barnet.

Exosystemet: Detta system innefattar miljöer som barnet inte själv har direktkontakt med men indirekt är detta faktorer som påverkar barnet. Det kan vara tillgång på förskoleplats, personalomsättning på förskolan, föräldrarnas arbetssituation, bostadsområdets utformning, familjestöd i kommunen mm.

Makrosystemet: Här finner vi olika samhällsförhållanden på nationell nivå som bildar ramar för de andra systemen. Politiska och ekonomiska beslut om t.ex. arbetsmarknad och förskolan som påverkar de andra systemen och indirekt också individen. Makrosystemet innefattar också allmänna värderingar och traditioner inom kulturen och samhället såsom könsrollsmönster, klassamhälle, familjens betydelse, normer mm.

Tidigare forskning

I detta avsnitt kommer tidigare forskningen kring samverkan mellan hem och förskola att presenteras.

Tidigare studier har visat att samverkan mellan hem och förskola är viktig för barnens utveckling och lärande. Detta styrks av Doverborg och Pramling Samuelsson (2000) som skriver att föräldrar som är delaktiga i sitt barns skolgång påverkar barnets lärande positivt. De poängterar att det är viktigt att föräldrarna är medvetna om varför samverkan sker för att den skall kännas meningsfull för dem. Sandberg och Vuorinen (2007) påpekar också vikten av att föräldrarna får insyn i förskolans verksamhet och barnens vardag för att ha möjlighet att påverka verksamheten i förskolan.

Jonsdottir och Nyberg (2013) har i sitt arbete *erkännande, empowerment och demokratiska samtal* kommit fram till att pedagogerna anser att samarbete mellan hem och förskolan är det bästa för barnen och dess utveckling och att det är viktigt att samarbetet är ömsesidigt mellan hem och förskola. Lärarna i studien ”*anser att trygga föräldrar ger trygga barn och vise versa*” (s. 66). För att barnen och föräldrarna skall bli trygga är den dagliga kontakten en grundsten men den behöver kompletteras med andra samverkansformer då tamburkontakt kan vara ytlig och ofta innehåller praktisk information om t.ex. kläder. Även Sandberg och Vuorinen (2007) har i sina studier sett att för det enskilda barnets bästa är det viktigt med den dagliga kontakten då föräldrarna vill veta vad barnet känt och upplevt, om de ätit och sovit på förskolan. Forskarna har också sett att när barnen blir äldre vill föräldrarna veta om de varit i några konflikter och med vilka kamrater som de leker med. Informationen och den dagliga kontakten mellan föräldrar och pedagoger är viktigare ju yngre barnet är (Sandberg & Vuorinen, 2007, s. 35-39) vilket styrks av Jensen och Jensen (2008) som skriver att då barnen är yngre och inte pratar själva utbyter hem och förskola information om barnets dag olika

upplevelser och vad som hänt. När barnen blir äldre berättar de själva tillsammans med pedagoger och föräldrar om dagen på förskolan (s. 59). Författarna beskriver vidare att en viktig del av samarbetet mellan hem och förskolan är att utbyta information som kan påverka barnets handlingar. Jensen och Jensen (2008) skriver att den informationen kan bestå i att föräldrarna informerar om t.ex. skilsmässa, sjukdom och från pedagogerna kan informationen beröra om barnet varit med om någon t.ex. någon konflikt eller varit ledset (s. 48). ”*Bara det faktum att föräldrarna är de mest betydelsefulla personerna i barnens liv [...] gör dem till absolut nödvändiga samarbetspartners.*” (Jensen & Jensen, s. 148).

Sheridan, Pramling Samuelsson och Johansson (2009) skriver att det är viktigt att föräldrar och pedagoger har kunskap om varandras miljöer, de menar att ”- *Föräldrar och lärare tycks veta väldigt lite om barnets skilda världar, och det de säger sig veta bygger till stor del på antaganden*” (s. 96). Skolverkets undersökning (2008) visar på att vårdnadshavare är medvetna om den påverkan som barnets trivsel har på hela familjen genomgående finns en insikt hos föräldrarna om att situationen för barnet i skolan påverkar familjen. ”*När allt fungerar blir det en positiv spiral hemma [...]. Om det inte skulle fungera blir livet plötsligt mycket mera sårbart för alla i familjen.*” (s. 41).

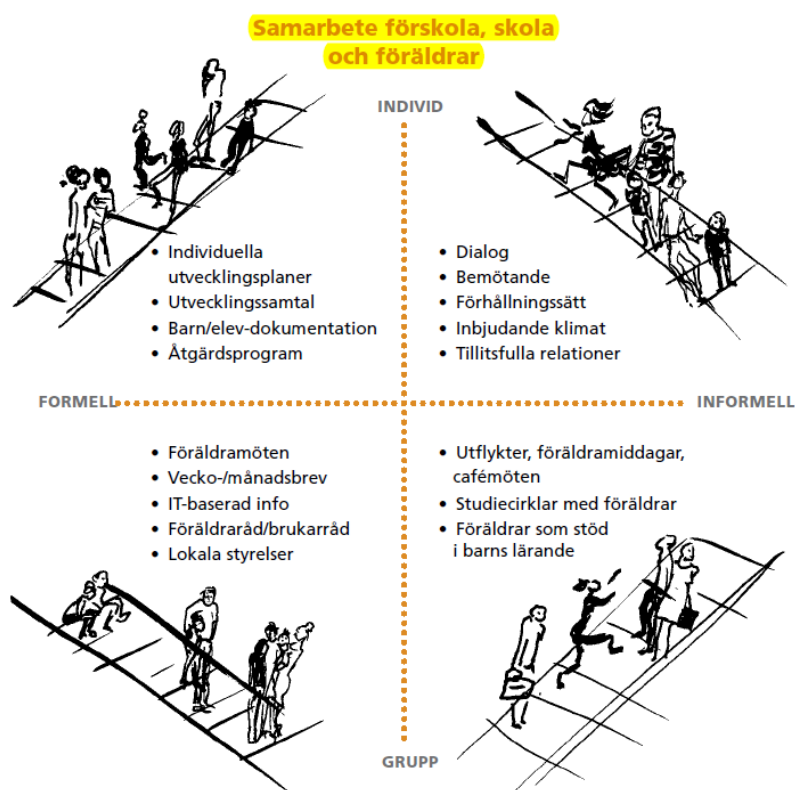
Tallberg Broman (2013) tar upp i studien *föräldrassamverkan i förändring* att formerna för samverkan har förändrats under de senaste åren. Digitala forum såsom webbsidor och blogg är några av de samverkanforum som tillkommit som komplement till den traditionella samverkan som t.ex. föräldramöte och utvecklingssamtal. Hon skriver också att när föräldrar skall ge uttryck för sina åsikter är det den dagliga kontakten och utvecklingssamtalet som fortfarande används till största del vid samverkan (s. 33). Sandberg och Vuorinen (2007) skriver att fördelen med skriftlig information t.ex. månadsbrev är att alla får samma information vid ett tillfälle nackdelen är dock att det är en envägskommunikation (s. 59). Deras studie visar att i de förskolor som har få former av samverkan är delaktigheten liten mellan hem och förskolan medan förskolor som erbjuder många olika former av samverkan är delaktigheten från hemmet större. Genom att erbjuda nya former av samverkan kan detta motverkas och göra att vårdnadshavare blir mer delaktiga i förskolans verksamhet (s. 86).

Föräldramötet

En av några samverkansformer i förskolans verksamhet är föräldramötet vilket Ekman och Sundell (1992), Ståhle (2000) och Sandberg och Vuorinen (2007) beskriver. Samtliga menar att det oftast är traditioner som styr hur föräldramötet utformas, innehållet är skiftande bland annat med information, föreläsare eller diskussioner. Föräldrarna vill gärna ha information om vad mötet skall innehålla, så att de kan vara förberedda samt att det gör så att mötet effektiviseras så att de får mer tid för sina barn och barnvakten behöver inte utnyttjas i onödan. Ekman och Sundell (1992) uttrycker också en liten varning, att man inte ska underskatta föräldrarna genom att ta upp deras tid med oviktig information som lika gärna kan ges ut på informationsblad. Sheridan, Pramling Samuelsson och Johansson (2009, s.96) skriver att det ”*ytterst handlar om att synliggöra demokratiprocesserna i förskolan och att i allt högre grad möjliggöra reellt föräldrainsflytande*”.

En del av vårdnadshavarna ser mötet som en socialsamvaro där de kan ta del av andra vårdnadshavares erfarenheter av föräldraskapet. Enligt Ståhle (2000) skapar den traditionella uppbyggnaden av utvecklingssamtalet och föräldramötet en makt position åt pedagogen genom den envägs kommunikation som oftast sker från pedagogen. Ståhle menar att redan när en dagordning med information om läroplan, kunskapssyn och verksamhetsberättelse ges ut tilldelas föräldrarna den okunniges roll, den som skall informeras och lära sig saker.

Doverborg och Pramling Samuelsson (2000) menar att de flesta föräldrar vill samverka då deras eget barn är i fokus som t.ex. utvecklingssamtal desto mer formell samverkan som bl.a. föräldramöte, desto färre föräldrar är delaktiga. I Jonsdottir och Nyberg studie (2013) framkom att det är viktigt att erbjuda informella samverkanformer såsom t.ex. fixardagar eftersom det kan vara lättare att delta i än i föräldramötet för en del föräldrar (s. 69). Sandberg och Vuorinen (2007) studie visar på att det förekommer både informella och formella möten (s.53). Mardones Larsson och Nilsson (2008) har i sin bok *Vi lämnar till skolan det käraste vi har...* gestaltat informell och formell samverkan. Författarna har förklarat mallen på följande sätt (s. 6-7) på individnivå i den formella delen finns utvecklingssamtal, individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram, som skolan enligt förordning ska genomföra. På gruppnivå i den formella delen finns bl.a. föräldramöten. Det är viktigt att i denna samverkansform kunna förmedla information till föräldrar om läroplanen, verksamheten och det pedagogiska arbetssättet samt främja föräldrainsflytandet. På den informella delen finns den kontakt och det förhållningssätt som är a och o i ett förtroendefullt samarbete. Författarna menar att *”Det informella arbetet [...] kan ses som något av ett socialt kitt som svetsar samman skola och föräldrar”* (s. 7).

Ur boken: *Vi lämnar till skolan det käraste vi har...*

Figur 2. "Samarbete förskola, skola och föräldrar" Mardones Larsson, S och Nilsson, A. (2008, s. 188).

I samtliga studier som beskrivits i kapitlet har författarna åskådliggjort att samverkan är viktig för barns utveckling och lärande och att samverkan kan se ut på många olika sätt.

Tillvägagångsätt

I avsnittet beskrivs vårt tillvägagångsätt för att få svar på studiens frågeställningar.

- Hur beskriver vårdnadshavare och pedagoger samverkan i förskolan?
- Hur beskriver vårdnadshavare och pedagoger dagens föräldramöte?
- Finns det någon form av samverkan som vårdnadshavare och pedagoger kan tänka sig istället för föräldramöte?

Val av metod, urval, genomförande kommer att presenteras först därefter metod för analys och resultat. Vidare kommer det etiska övervägandet samt studiens tillförlitlighet diskuteras.

Val av metod

Studien startades med en diskussion kring vilken metod som skulle användas för att få svar på studiens syfte dvs. *att få en djupare förståelse kring hur vårdnadshavare och pedagoger beskriver samverkan mellan förskola hem i förskolans verksamhet*. Stukát (2005) skriver att genom att använda sig av en kvantitativ metod får man en bredd men oftast inte ett djup sin undersökning samt att en kvantitativ undersökning oftast presenteras statistiskt (s. 31) medan att syftet med en kvalitativ undersökning är att komma ner på djupet, att tyda och förstå det resultat som framkommit. (s. 32).

De tankar och reflektioner som låg till grund för det slutgiltiga valet av undersökningsmetoden var bl.a. att genom att använda enkäter istället för intervjuer ges möjligheten att undersöka fler personer och på så sätt få en större bredd i undersökningen samt att det ges större möjligheter att bearbeta resultaten statistiskt. Vid användning av enkäter minimeras intervju-effekten (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2012) dvs. då man vid intervjuer riskerar att den tillfrågande gissar sig till vilket svar den som intervjuar vill ha, Stukát (2005) menar att det kan vara bra om två personer intervjuar en person för att kunna anpassa sin frågeteknik till varandra. Möjligheten att göra gemensamma intervjuer anser vi inte vara funktionellt för oss pga. av det geografiska avståndet mellan oss. Den begränsade tiden var en annan sak som bidrog till val av en enkätstudie som metod eftersom den inte tar så lång tid att genomföra som t.ex. en intervjustudie, då forskaren får lägga mycket tid på att genomföra och transkribera intervjuerna. Om enkäten skulle innehålla fasta frågor för att få en bredd eller öppna frågor för att få ett djup i undersökningen diskuterades. Stukát (2005) anser att ”*man inte på förhand behöver begränsa sitt val av information dels att den tillfrågade får tillfälle att utveckla och anpassa sitt svar [...] Kanske det är bättre att kategorisera en del frågor och svarsalternativ i förhand och komplettera med några öppna frågor?*” (s. 44). Dessa resonemang låg bakom det slutgiltiga valet av metod och eftersom vi både ville ha en bredd och ett djup i undersökningen valde vi att använda oss av enkäter med både fasta och öppna svarsalternativ, en kvantitativ metod med kvalitativa kommentarer.

Urval

Undersökningsgruppen består av pedagoger och vårdnadshavare på två kommunala förskolor i södra Sverige, förskolor som vi haft kontakt med tidigare under vår utbildning. Det gjordes ingen urskildring då informanter valdes, utan enkäter delades ut till samtliga pedagoger och vårdnadshavare på förskolorna. Detta för att studien skulle få en bredd och kunna visa på de olika uppfattningarna om samverkan som vårdnadshavare och pedagoger har.

Genomförande

Vi började med att samtala kring hur vi skulle formulera frågorna i enkäten för att få svar på studiens syfte och hur utformning av missivbrevet skulle se ut. Det resonerades också hur

enkäten skulle utarbetas för att så många informanter som möjligt skulle svara. Vi kom fram till att för att få så många som möjligt att fylla i enkäten skulle vara den vara lättöverskådlig, lätt att förstå och svara på, estetiskt tilltalande och att den inte skulle ta allt för lång tid att fylla i. Det kändes även viktigt att vi personligen kunde träffa och informera deltagarna om studien när vi delade ut missivbrev och enkäter. Esaiasson et al. (2012) skriver att det är större chans att det få informanter att medverka om de delges enkäten personligen än om de får ett opersonligt enkätformulär på sin plats

Innan det slutgiltiga missivbrevet och enkäterna delades ut till informanterna gjordes en pilotstudie, detta för att ha möjlighet att ändra på enkätens utformning, revidera de frågor som var otydliga eller inte har något med vårt syfte att göra. Stukát (2005) menar att tillförligheten kan variera beroende på om frågorna är tydliga, hur enkätfrågorna ställs och uppfattas eller om de kan de förstås på olika sätt. I pilotstudien ingick tre vårdnadshavare och tre pedagoger och genom att ta del av deras åsikter så reviderades vårt missivbrev och utformningen av enkäterna. I missivbrevet (se bilaga 1) förtydligas hur informanterna praktiskt skulle besvara enkäten, enkätens (se bilaga 2,3) design, utformning och frågor ändrades. Vi tog bort ett par frågor som vi ansåg inte skulle ge svar på rapportens syfte och ändrade ett par frågor som var otydliga. Enkäten utformades med fler frågor med öppna svar, designen gjordes mer överskådlig och estetiskt tilltalande. För att få svar på vårt syfte och begränsa undersökningsområdet valde vi att till stor del utforma frågorna med fokus på föräldramötet.

Enkäten lämnades ut till 64 vårdnadshavare och 15 pedagoger. Vårdnadshavare och pedagoger motiverades till att medverka genom vi förklarade att enkäten inte tar lång tid att besvara och att det finns möjlighet att fylla i den på förskolan. De informerades också om att inga svar är ”rätt” eller ”fel” utan studien görs för att främja samverkan mellan hem och förskola som i sin tur kan gynna barnen. Genom att enkäterna återlämnades anonymt till förskolan hade vårdnadshavarna och pedagoger möjligheter att välja om de ville lämna in svarskuvertet eller avstå från att medverka i studien

Bearbetning av enkäterna

När vi fått in svarskuverten med enkäterna träffades vi och öppnade alla kuverten vid ett och samma tillfälle. För att vi båda skulle få en förståelse och överblick av alla enkäterna började vi att läsa enkäterna var och en för sig, detta för att inte påverka varandras uppfattning om enkäternas innehåll som kunde få en betydelse i analysen av enkäterna. Efter det fick varje enkät ett nummer för att informanterna och deras svar skulle kunna hållas isär. Tillsammans bearbetade och analyserade vi datamängden genom att kommentarer som informanterna skrivit lästes och granskades utifrån våra frågeställningar och syfte. Färgpennor användes då kommentarer kartlades och de kommentarer som inte var relevanta för studiens syfte valdes bort. Genom att sortera materialet efter de olika föreställningarna som uppkom uppstod olika område, en del likvärdiga som vi kunde slå samman, ur dessa områden valdes olika begrepp som vi sedan använt som rubriker i analysen. Genom att koppla varje enskild kommentar till den informant som delgett oss den kunde vi lätt få en överblick och även gå tillbaka till den informant som sagt vad.

Presentation av resultatet

Vi har valt att ange resultaten av de fasta svarsalternativen i stapeldiagram för att få en så överskådlig bild som möjligt och eftersom det inte var lika många pedagoger som vårdnadshavare som svarade på enkäten används procent i diagrammen. Under varje diagram har vi i löpande text förklarat diagrammet och använt oss av några kommentarer som vi fått

av informanterna för att stärka resultatet. Resultaten som analysen visar har sedan legat till grund för den slutgiltiga diskussionen.

Etiska övervägande

De anvisningar som Humanistisk – samhällsvetenskapliga forskningsrådet (Johansson & Svedner, 2006) har utarbetat för forskningsetik har legat till grund för enkäterna och den information som informanterna delgavs. De berörda vårdnadshavarna och pedagogerna informerades muntligt om studiens syfte och tillvägagångssätt, det informerades också om att de när som helst kunde ställa frågor om undersökningen, att studien var frivillig och att alla svar kommer att behandlas anonymt. För att säkra anonymiteten har vi valt att inte nämna vilka förskolor och informanter som deltagit i studien, enkäterna som skickats ut har lämnats med ett anonymt svarskuvert och som vi kommer att öppna vid ett och samma tillfälle, vilket också är i enlighet med vad Stukát (2005) anger.

Studiens tillförlitlighet

Studiens tillförlitlighet kommer att presenteras i tre stycken, med rubrikerna reliabilitet, generaliserbart och validitet.

Reliabilitet

Vi anser att tillförlitligheten är relativt stor då vi valde att gå ut med en pilotstudie innan enkäterna gavs ut vilket gav oss möjlighet att ändra på de frågor som var otydliga. Vi valde också bort intervju för att minimera intervju-effekten eftersom då man intervjuar riskerar man att den tillfrågande gissar sig till vad intervjuaren vill veta (Stukát 2005). Dessa åtgärder tror vi har ökat vår reliabilitet men vi måste samtidigt beakta att då vi använder oss av enkät med öppna svar är det vi som forskare som tolkar svaren och det finns alltid risk för missuppfattningar och felaktiga tolkningar. Tillförlitligheter kan också variera på hur enkätfrågorna tolkas och uppfattas eller om informanterna svarar det de tror att vi vill veta. Faktorer som också kan påverka svaren är om informanterna är vana att skriva, om de är stressade eller hur intresserade de är av enkäten.

Validitet

På frågan om det finns innehållsvaliditet i vår studie, dvs. om resultaten vi fick fram täcker det område som syftet avsåg att undersöka (Johansson & Svedner, 2006), kan vi konstatera att både vårdnadshavare och pedagoger beskriver nuvarande samverkan och önskvärd samverkan på ett sätt som ger svar på vårt syfte. Att vi hade fasta svarsalternativ och även möjlighet för informanterna att lägga till egna alternativ bidrog till att det gick att utläsa svar av våra frågeställningar. På våra öppna frågor kan den förförståelse och tolkning som både vi som formade enkäten och de informanter som svarade på den göra att den har olika betydelser men vi tror att studien har god innehållsvaliditet. När det gäller begreppsvaliditeten så har vi förtydligat vissa begrepp i enkäterna t.ex. vad daglig kontakt är och begreppen på många förskolor har samma betydelse och därför anser vi att även begreppsvaliditeten är god. Möjligtvis kan begreppen vara främmande för de som precis kommit i kontakt med förskolan för första gången men det kan vi bara spekulera i då ingen kontaktat oss för att fråga något som de undrar över.

Generaliserbart

Vi anser att studien kan göras om, och det finns en möjlighet att många av svaren kommer att vara likvärdiga. Men eftersom undersökningen endast omfattar 49 informanter så anser vi att studien inte kan generaliseras till övriga Sverige och den kommer sannolikt att variera beroende var studien görs vilka samhällsstrukturer som finns t.ex. stad/förort/land, ekonomi,

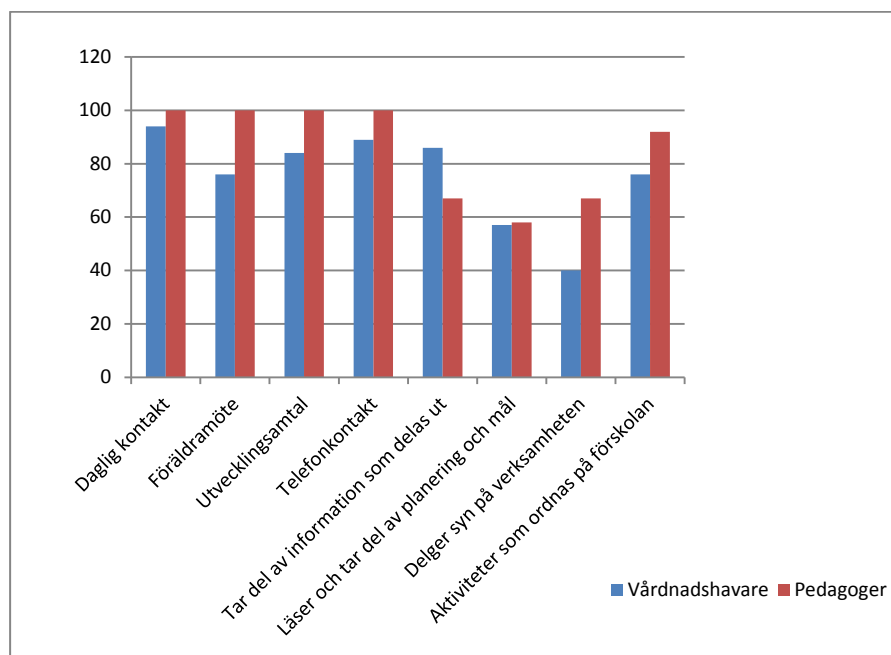
utbildning, yrke/arbetslöshet samt vilka erfarenheter som finns kring samverkan hem och förskola.

Resultat

I detta stycke kommer vi att redovisa resultaten från enkäterna med hjälp av stapeldiagram och löpande text. Då förkortning används i stapeldiagrammen och citaten har vi använt oss av vh. för vårdnadshavare och ped. för pedagoger. Från vårdnadshavare har 37 stycken enkäter lämnats in av 64 stycken enkäter, vilket ger en svarsfrekvens på 57,8 %. Från pedagoger har 12 stycken enkäter lämnats in av 15 stycken enkäter, vilket ger en svarsfrekvens på 80 %. I de enkäter vi fått in har alla vårdnadshavare och pedagoger svarat på samtliga frågor, förutom i en följdfråga i vårdnadshavarnas enkät där endast de som svarade nej på frågan om de deltog i föräldramötet, vilket redovisas i resultatet nedan.

Vårdnadshavare och pedagoger beskriver samverkan mellan hem och förskola

I enkäterna fick vårdnadshavare och pedagoger svara på vilken form av samverkan som de deltar i på förskolan idag. Enkäten bestod av fasta svarsalternativ samt ett öppet alternativ där möjlighet fanns att skriva egna alternativ och utveckla sina svar.

Figur 3: Hur sker samverkan mellan hem och förskola ut i er förskolas verksamhet?

Svaren visar att vårdnadshavare och pedagoger uttrycker att samverkan till största delen sker i kommunikation och det personliga mötet såsom den dagliga kontakten, utvecklingsamtal osv. Att vårdnadshavare tar del i verksamhetens planering och mål anser lite mer än hälften av informanterna och att samverkan sker genom att vårdnadshavaren delger sin syn på verksamheten anser 40 % av vårdnadshavaren medan 67 % av pedagogerna anser det. Frågan om man ”tar del av information som delas ut t.ex. månadsblad” avviker på så sätt från de övriga genom att fler vårdnadshavare anger att de tar del av information medan färre pedagoger anser detta.

”En personlig kontakt dagligen med personal som både barn + föräldrar är a & o” (vh. nr 9)

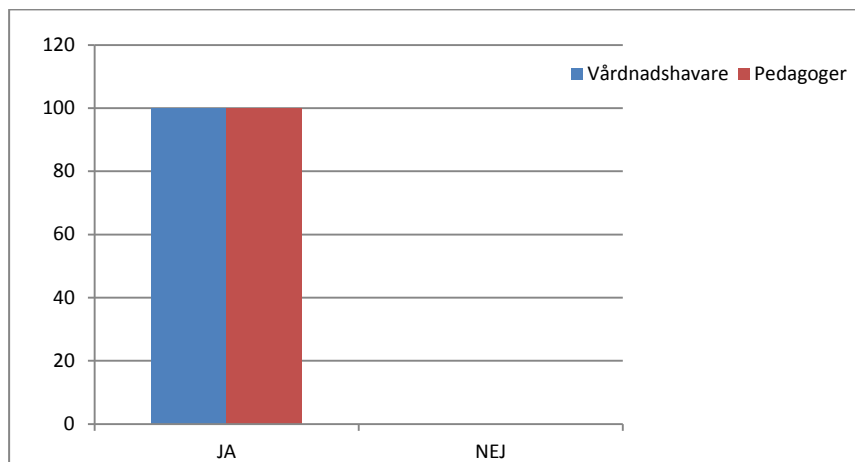
”Viktigt att planering och mål är synlig för oss föräldrar” (vh. nr 30)

”Om det inte är något som inte fungerar” (vh. nr 7) En vårdnadshavare kommenterar när hon/han delger sin syn på verksamheten.

”Det är olika i hur hög grad vårdnadshavare delger sin syn på verksamheten. Inte alla gör detta ” (ped. nr 4)

”Det är bara ett fåtal som läser och tar del av planering och mål och ännu färre som delger oss sin syn” (ped. nr 10)

Vikten av samverkan mellan förskola/ hem

Figur 4: Är samverkan mellan hem och förskola viktig?

Samtliga vårdnadshavare och pedagoger som svarat på enkäten har angett svar att samverkan mellan hem och förskola är viktig.

I följdfrågan om varför samverkan mellan förskola och hem är viktig framkom ett antal områden som vi sammanställt och använt som rubriker nedan.

Samverkan genom dialog/kommunikation

Hälften av vårdnadshavarna har angett att det är viktigt med bra kommunikation/dialog eftersom det skapar förtroende och tillit mellan hem och förskola. Vidare har vårdnadshavarna angett att det är viktigt att vårdnadshavarna och pedagogerna vet vad som hänt i förskolan eller hemmet, för att t.ex. känna till barnets dagsform eller undvika missförstånd. De uttrycker att det är genom att ha en bra dialog som kunskap och förståelse om barnet och om förskolans verksamhet skapas. En vårdnadshavare tar upp att genom kommunikation får de inflytande och kan påverka verksamheten. Fem av tolv pedagoger har angett att de anser att det är viktigt att ha en god dialog med vårdnadshavare eftersom ett nära och dagligt samarbete bedrivs mellan hem och förskola. För pedagogerna är det också viktigt att få reda på vad vårdnadshavare tycker och tänker och genom dialogen anser pedagogerna att vårdnadshavare får inflytande.

”Att jag känner tillit och kan ha en öppen dialog med förskolans pedagoger” (vh. nr 1)

"Våra barn tillbringar en stor del av dagen/veckan på förskolan och det är viktigt att föräldrarna och pedagogerna har en bra dialog" (vh. nr 4)

"Ni tar hand om vårt kära barn flera timmar om dagen, då tycker vi att det är självklart med bra samverkan oss emellan. Barnets dagsform, utförda aktiviteter osv" ... (vh. nr 30)

Insyn i barnens vardag.

Flertalet av vårdnadshavarna anser att samverkan är viktig för att få ta del av sitt barns vardag på förskolan, några av dem uttrycker att det är viktigt att få reda på vilka aktiviteter som skett, om barnet ätit eller sovit mm. Några av vårdnadshavarna tycker samverkan är viktig för att veta vad som händer i verksamheten på dagarna. Fyra vårdnadshavare menar att det är viktigt att pedagogerna berättar vad som hänt på förskolan då barnen inte kan berätta själva om vad som hänt under dagen. Fem vårdnadshavare anser att det är viktigt att hemmet och förskolan informerar om vad som händer i respektive miljöer. Två vårdnadshavare svarar att om de har insyn i verksamheten kan verksamheten påverkas och det kan utbytas tips om det som rör barnet. Två av pedagogerna svarade att samverkan är viktig för att föräldrarna får inblick i vad som händer på förskolan, en av dem nämnde den pedagogiska verksamheten.

"För att vi som föräldrar ska få info. vad som händer på och förskolan ska få info om vårt barn." (vh. nr 18)

"När barnen själv är förlitet för att delge vad det gör/vara med & påverka verksamheten måste föräldrar vara mer aktiva" (vh. nr 24)

"Mitt barn är där dagligen och hon kan inte föra sin egen talan " (vh. nr 32)

"De skall få en inblick i vad som händer på förskolan och kan hjälpa till så att barnen utvecklas och lär på bästa möjliga sätt." (ped. nr1)

Barnets bästa

Nästan hälften av vårdnadshavarna anser att samverkan är viktig för att barnen ska känna sig trygga och må bra. Några vårdnadshavare ger uttryck för att trygga föräldrar ger trygga barn och några anser att förtroende och tillit mellan förskola och hem är viktigt för barnets trivsel. Sex vårdnadshavare nämner att för barnets bästa så är det viktigt med intresserade och lyhörda pedagoger som t.ex. kan fånga upp problem som uppstår så att hem och förskola kan samarbeta för barnets bästa. Hälften av pedagogerna tycker att det är viktigt med samverkan för barnets bästa. En bra samverkan leder till att vårdnadshavarna är trygga mår bra och det överförs till barnen nämner ett par pedagoger. En pedagog anser att vi genom samverkan lättare kan tillgodose barnens behov.

"Det är viktigt att mina barn känner sig trygga och sedda då jag inte kan vara med dom" (vh. nr 1)

"Det känns tryggt med en öppen dialog så att mitt barn blir sedd och känner sig trygg." (vh. nr16)

”Det är viktigt att vi har en gemensam syn på barnets bästa och för att barnet skall känna sig tryggt ” (vh. nr25)

”På det bästa sätt kunna ge barnet de bästa förutsättningarna för att kunna utvecklas i sin egen takt i en trygg, inspirerande, lockande miljö där alla trivs tillsammans.” (ped. nr 10)

Lärande och utveckling

Att samverka är viktig för barnets lärande och utveckling anser nio av vårdnadshavarna och ett flertal av dem anger att de vill veta vad deras barn lär sig och hur barnet utvecklas. En vårdnadshavare nämner att samverkan bidrar till att barnet trivs och när barnet trivs så lär det sig saker. För en annan vårdnadshavare är det viktigt att hem och förskola strävar mot samma mål. Fem av pedagogerna anser att samverkan är viktig för barnens lärande och utveckling. Ett par av dem anser att vi tillsammans med vårdnadshavarna kan hjälpa barnen att utvecklas på bästa sätt.

”Sträva mot samma mål och ge barnen en bra och utvecklande ”start” (vh. nr 8)

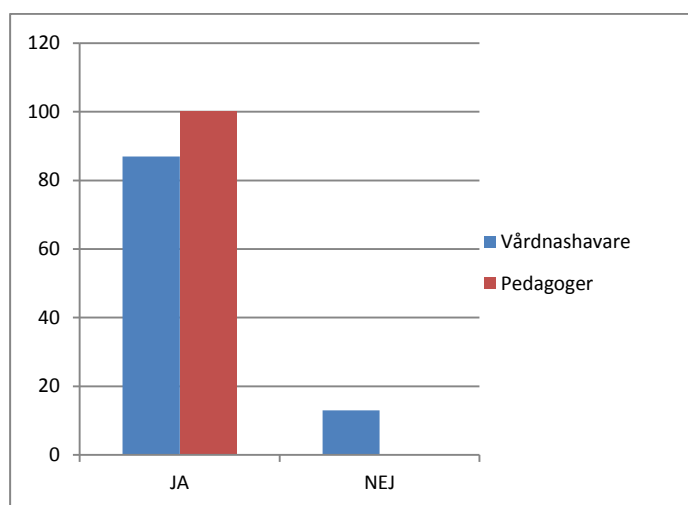
”Barnet spenderar mycket tid på förskolan och det är viktigt för oss att veta hur barnet utvecklas när vi inte är med ”(vh. nr 21)

”Tillsammans kunna kommunicera omoch hennes utveckling. Samt ta upp ev. problem” (vh. nr 26)

”Kunna utveckla verksamheten så att föräldrar har inflytande. Att göra föräldrarna delaktiga i sitt barns utveckling här på förskolan.” (ped. nr 5)

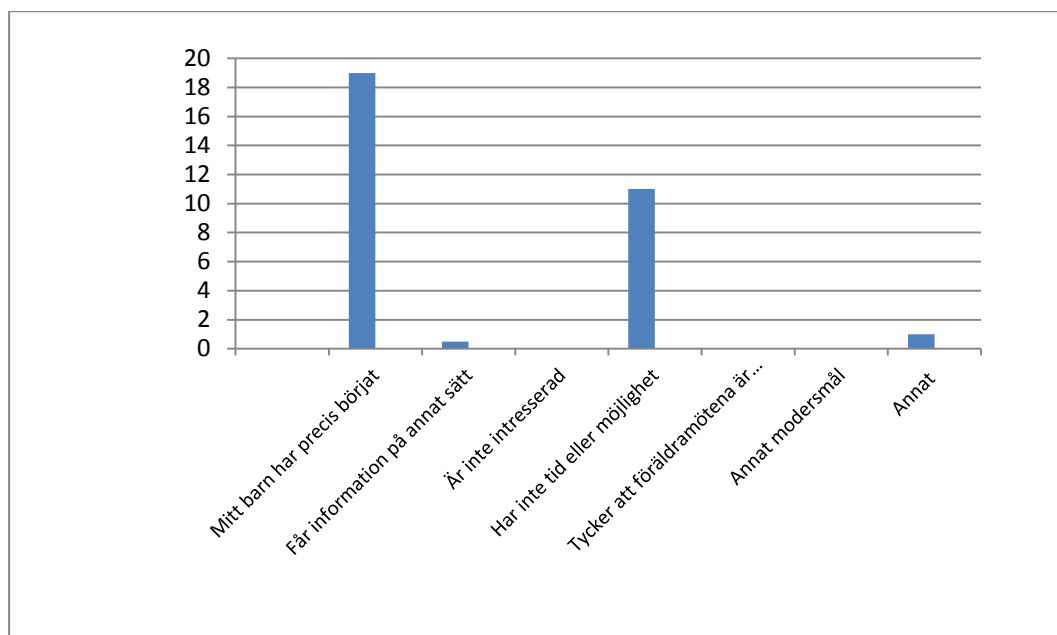
”På det bästa sätt kunna ge barnet de bästa förutsättningar för att kunna utvecklas i sin egen takt ”(ped. nr 10)

Föräldramöte som samverkan

Figur 5: Brukar ni delta/erbjuda föräldramöte på er förskola?

I frågan om ni brukar delta/erbjuda föräldramöte svarade övervägande av vårdnadshavarna och alla pedagoger att de erbjuder/ deltar föräldramöte. De vårdnadshavare som svarade att de inte deltog i föräldramöte fick en följdfråga med fasta svarsalternativ samt möjlighet till egna kommentarer om varför de inte deltar.

Figur 6: Vi deltar inte i föräldramöten för att. (Fråga endast till vårdnadshavare)

Detta diagram ser lite annorlunda ut än de andra, då det endast är 13 % av de tillfrågade vårdnadshavarna som inte deltar i föräldramötet och därför kunde svara på denna fråga. Flertalet av dem hade barn som precis börjat på förskolan och därför inte hade varit på något föräldramöte då de svarade på enkäten. Den näst vanligaste orsaken var att de inte hade tid eller möjlighet att delta.

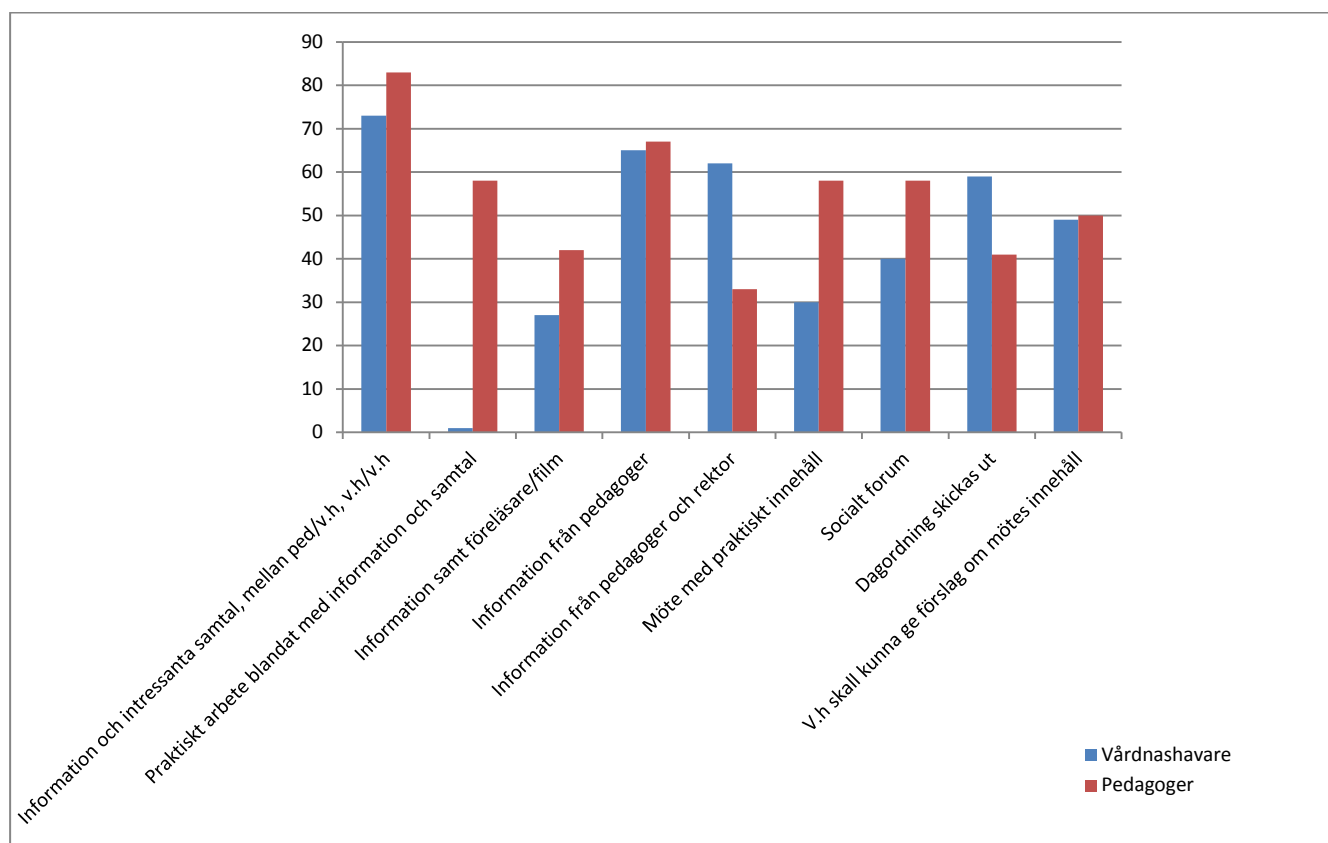
Föräldramötets utformning idag

70 % av vårdnadshavarna svarade på frågan om hur föräldramötet är utformat idag, samtliga av dessa vårdnadshavare tyckte att det huvudsakliga innehållet av mötet är information om verksamheten, mål och om vilka aktiviteter som erbjuds på förskolan.

En tredjedel av vårdnadshavarna nämnde att verksamheten förevisades genom t.ex. kort på barnen och/eller vad som händer i verksamheten, lika många nämnde att det förekom samtal mellan vårdnadshavare och pedagoger. Några vårdnadshavare nämnde att de fick ta med egna förslag om vad som skulle tas upp på mötet och att det skickades ut dagordning. En del tog upp föräldramötet som ett socialt forum, ett möte med praktiskt innehåll och trevlig stämning.

Samtliga pedagoger svarade att det huvudsakliga innehållet av mötet är information om verksamheten, mål och vilka aktiviteter som görs på förskolan. Hälften av pedagogerna nämnde att det förekom samtal mellan vårdnadshavare och pedagoger. Några pedagoger nämnde att vårdnadshavarna fick komma med egna förslag som skulle tas upp på mötet, att det skickades ut en dagordning innan mötet och ett protokoll efteråt. En del av pedagogerna tog upp föräldramötet som ett socialt forum, ett möte med praktiskt innehåll och att de var nöjda med dess utformning.

Hur vill vårdnadshavare/pedagoger att föräldramötet skall vara utformat

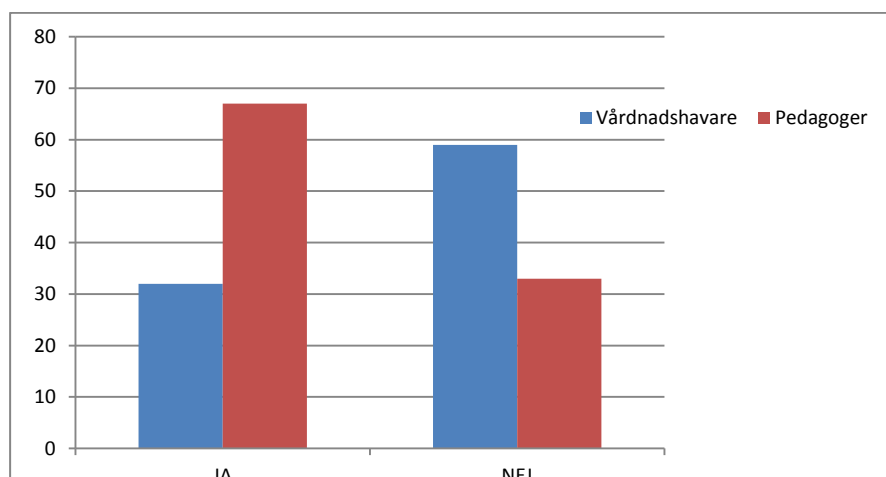
Figur 7: Hur vårdnadshavare/pedagoger vill att ett föräldramöte skall vara utformat för att få största utbytet av mötet

De flesta informanterna anser att ett möte med information och samtal mellan berörda parter är viktigt. Både vårdnadshavare och pedagoger anser att mötet skall innehålla information från pedagoger medan fler vårdnadshavare än pedagoger vill att det skall vara information från både rektor och pedagoger.

Den största skillnaden som svaren visar är att över hälften av pedagogerna anser att ett möte skall innehålla praktiskt arbete varvat med information medan vårdnadshavare inte alls är intresserade av att blanda praktiskt arbetet och information. En tredjedel av vårdnadshavarna kan dock tänka sig ett möte med enbart praktiskt innehåll. Hälften av informanterna anser att det är viktigt att vårdnadshavare skall kunna ge förslag om mötes innehåll innan mötet. Att få ut en dagordning innan anser 60 % av vårdnadshavarna och 40 % av pedagogerna är av vikt. När det gäller att ha föräldramötet som ett socialt forum är siffrorna det omvända dvs. 40 % av vårdnadshavarna och 60 % av pedagogerna kan tänka sig att detta.

Att ha information från pedagoger samt inbjudna föreläsare/film från t.ex. bibliotek, BVC anser något fler pedagoger än vårdnadshavare vore önskvärt.

Alternativ samverkan istället för/komplement till föräldramöte

Figur 8: Finns det någon annan form av samverkan ni kan tänka er istället för föräldramöte?

Sammanställningen visar att 32 % av vårdnadshavarna och 67 % av pedagogerna kan tänka sig en annan samverkan än föräldramöte, medan en tredjedel av vårdnadshavarna är nöjda med föräldramötet som samverkansform.

De som kunde tänka sig en annan form av samverkan motiverade detta i en öppen följdfråga, av de svaren utlästes två kategorier av samverkan, informell och formell.

Informell samverkan

Vårdnadshavares och pedagogers förslag till informell samverkan rangordnat från vad många uttryckt till vad få tycker.

Vårdnadshavare

Social samvaro

”Lära känna de andra barnens föräldrar” (vh. nr 14)

Praktiskt arbete

”Gärna arbetskvällar, då vi iordningställer miljön för barnen. Då känns det att man gör något för sina barn.” (vh. nr 7)

Digitalt form, blogg

”Hemsida/samarbetsplats på nätet där det finns info-nyheter-möjlighet att lägga synpunkter/förslag inte anonymt!” (vh. 17)

Möte med barn närvarande

”All samverkan där jag kan ha med mina barn” (vh. nr 15)

Vernissage

”Hade ett arbetsmöte med vernissage i våras mycket bra [...] fick se alla kort barnen tagit under våren.” (vh. nr 15)

Kontaktdag

”Inte istället för, men upptill: Frivilliga ”studiebesök” där föräldrar kan vara med en stund någon dag, hade vart roligt att se vad barnen gör om dagarna! (Man missar ju så mycket ändå (vh. nr 37)

Utflykt, teater, bondgård mm

”Utflykt/temadagar tex teater: besök på bondgård osv...” (vh. nr 16)

Pedagoger

Praktiskt arbete/fixar dag

"Arbetsdag/kväll på förskolan där vårdnadshavare får hjälpa till med något projekt, praktiskt." (ped. nr 4)

Social samvaro/familjekväll/Vernissage "

Drop-in, (2st)

"Drop-in fika då man praktiskt kan visa hur man bedriver verksamheten, skapande material osv.(ped. nr 11)

Kontaktdag/öppet hus

"Workshops eller "öppet hus" en vecka varje termin. (ped. nr 3)

Digitalt forum

"Mail eller annat digitalt forum" (ped. nr 2)

Formell samverkan

Vårdnadshavares och pedagogers förslag till informell samverkan rangordnat från vad många uttryckt till vad få tycker.

Vårdnadshavare

Föräldraförening

"föräldraförening t.ex." (vh. nr 4)

Möte med specifik fråga

"Ibland kunde det vara bra med diskussioner om ett enskilt ämne. Tex ett möte om hur man förbättrar klimatet på förskolan. Då kan de som är intresserade av att prata om just det komma på det mötet o tillsammans med personalen diskutera sig fram till lösningar"(ped. nr 5)

Skriftlig information, mail

"Kanske få mail lite oftare, en veckosammanställning som berättar lite om vad de gjort under veckan som gått så gör de i skolan nu i åk 2 vilket funkar bra"(v.h 26)

Pedagoger

Månadsblad

"Månadsblad, där man för varje månad informerar om verksamhet och förändringar som uppstår. Alla föräldrar har inte möjlighet att medverka och därför kan man istället på skriftliga sätt informera all viktig information som tas upp på ett föräldramöte." (ped. nr 1)

Mail, digitalt

"Mail eller annat digitalt forum" (ped. nr 2)

Enkäter

"För att få in föräldrars tankar & önskemål." (ped. nr 5)

Skriftlig information om föräldramötet

"Alla föräldrar har inte möjlighet att medverka och därför kan man istället på skriftliga sätt informera all viktig information som tas upp på ett föräldramöte"(ped. nr 1)

Diskussion

I denna del kommer vi att diskutera vår metod i en metoddiskussion. Resultaten från vår enkätundersökning kommer att presenteras i förhållande till vårt syfte och frågeställningar samt kopplas till tidigare forskning, utvecklingsekologiska teorin samt förskolans styrdokument. Avslutningsvis kommer en sammanfattning av de reflektioner vi har gjort under arbetet samt vad man utifrån vårt resultat kan forska vidare om.

Metoddiskussion

Liksom Stukát (2005) anser vi att genom att använda oss av fasta och öppna frågor i enkätundersökningen fick vi både en bredd och ett djup i studien. Genom att lämna ut en pilotstudie fick vi möjlighet att ändra vårt missivbrev och enkät för att den skulle ge svar på studiens syfte. Vi valde att presentera vårt resultat med hjälp av bl.a. diagram som gjorde att jämförelsen mellan vårdnadhavare och pedagogernas svar blev mer lättöverskådligt än om vi skrivit allt i löpande text.

Vårdnadhavare och pedagoger beskriver samverkan i förskolan

Genom att sammanställa materialet har vi sett att vårdnadshavares och pedagogers tankar kring samverkan till största del överensstämmer. Vårdnadshavare och pedagoger uttrycker att samverkan till största delen sker genom kommunikation och det personliga mötet såsom den dagliga kontakten och i utvecklingssamtal. Att samverkan mestadels sker i den dagliga kontakten anser vi beror på att vårdnadshavare och pedagoger träffas kontinuerligt vid hämtning och lämning av barnet och då det ofta finns tid till att utbyta samtal och information. I vår studie svarar 100 % av pedagogerna men inte lika många vårdnadshavare att samverkan sker genom daglig kontakt, föräldramöte, utvecklingssamtal och telefonkontakt. Detta tror vi beror på att frågan till pedagogerna var, hur samverkan ser ut på deras förskola medan vårdnadshavarna svarade på om de samverkar på detta sätt. Den vårdnadshavare som svarat kanske inte har daglig kontakt eller varit med på utvecklingssamtal. Men båda grupperna av informanter har angett att till stor del deltar i denna form av samverkan. *”En personlig kontakt dagligen med personal som både barn + föräldrar är a & o”* (vh. nr 9). När det gäller frågan om vårdnadshavare tar del av information som delas ut t.ex. månadsblad så avviker denna fråga från de andra genom att fler vårdnadshavare än pedagoger svarar att så är fallet. Vi tolkar det som att pedagoger inte alltid får veta att vårdnadshavarna tagit del av informationen, de har läst men ger ingen respons på det de tagit del av. En stor del i att utvecklingssamtalet ses som en betydande samverkanform utifrån pedagogens perspektiv beror det sannolikt bl.a. på att det står skrivet i förskolans läroplan att förskolan ska ha kontinuerliga samtal kring barnens utveckling och genomföra utvecklingssamtal minst en gång/år (Skolverket 2010). Att utvecklingssamtalet är en betydande samverkans form utifrån vårdnadshavarens perspektiv tror vi beror på att det utgår från det enskilda barnet, Doverborg och Pramling Samuelsson (2000) menar att de flesta föräldrar vill samverka då deras eget barn är i fokus.

Vikten av en god kommunikation framkom då både vårdnadshavare och pedagoger uttrycker betydelsen av att ha en bra kommunikation/dialog eftersom det skapar förtroende och tillit mellan hem och förskola. Flertalet av vårdnadshavarna ansåg att samverkan är viktig för att få ta del av sitt barns vardag på förskolan, vilka aktiviteter som skett, om barnet ätit eller sovit osv, vilket också har framkommit i Sandberg och Vuorinens (2007) studier. I vår studie såg vi också att alla vårdnadshavare inte har daglig kontakt med förskolan och då kan det vara

viktigt att delge den informationen på andra sätt genom t.ex. genom mail eller blogg. Det är viktigt att även den vårdnadshavare som kanske inte bor med sitt barn får information löpande för att vara delaktig i barnets vardag på förskolan. Det framkom också i vår studie att vårdnadshavaren ansåg att då barnen är små är det viktigt att pedagogerna förmedlar till vårdnadshavaren om vad som hänt eftersom barnet inte själva kan föra sin egen talan. Den dagliga kontakten mellan föräldrar och pedagoger är viktigare ju yngre barnet är menar Sandberg och Vuorinen (2007).

Utifrån utvecklingsekologin kan vi se att det är viktigt att de närmiljöer barnen befinner sig i har en fungerande kontakt med varandra, (Andersson 1985). Detta framkom även i vår studie då vårdnadshavare och pedagoger anser att samverkan mellan hem och förskola var av vikt för att arbeta mot barnets bästa. Genom att ha en bra dialog och utbyta erfarenheter hur barnets dagsform är eller vad som sker i barnens olika närmiljöer skapas kunskap och förståelse för barnet och både hem och förskola arbetar mot barnets bästa. Persson (1991) beskriver hur svensk forskning allt mer intresserat sig för sambandet mellan barn, miljö och interaktionen mellan hem och förskola. Barnets socialisation i hem och förskola har en allt mer framträdande plats i våra styrdokumen, Persson pekar på att utvecklingsekologin tar fasta på den ömsesidiga påverkan som sker i samspelet mellan barnet och de system det vistas i Sheridan, Pramling Samuelsson och Johansson (2009) skriver att det är viktigt att föräldrar och pedagoger har kunskap om varandras miljöer, de menar att *"- Föräldrar och lärare tycks veta väldigt lite om barnets skilda världar, och det de säger sig veta bygger till stor del på antaganden"* (s.96). Ett flertal studier, Andersson (1985), Jonsdottir och Nyberg (2013), Persson (1991) visar att det är viktigt för barnens utveckling och lärande att det är ett ömsesidigt samarbete mellan hem och förskola vilket också våra informanter framhållit.

En vårdnadshavare i vårt arbete nämner att samverkan bidrar till att barnet trivs och när barn trivs så lär det sig saker. Både vårdnadshavare och pedagoger i vår studie ansåg att samverkan var för barnets bästa och att förtroende och tillit mellan hem och förskola är viktigt för barns trivsel. En väl fungerande samverkan bidrar till att vårdnadshavarna mår bra vilket i sin tur avspeglar sig på att barnen känner sig trygga och mår bra, det framkom också att då barnen nöjda och trygga utvecklas de och lär sig saker. Skolverkets undersökning (2008) visar på att vårdnadshavare är medvetna om den påverkan som barnets trivsel har på hela familjen. Genomgående finns en insikt hos föräldrarna om att situationen för barnet i skolan påverkar familjen. *"När allt fungerar blir det en positiv spiral hemma [...]. Om det inte skulle fungera blir livet plötsligt mycket mera sårbart för alla i familjen."* (s. 41). Läroplanen för förskolan (skolverket 2010) uttrycker att verksamheten skall utformas utifrån det enskilda barnets behov och förutsättningar för största möjligheter till att utvecklas. *"Förskolan ska ta hänsyn till att barn lever i olika livsmiljöer och att barn med de egna erfarenheterna som grund söker förstå och skapa sammanhang och mening. De vuxna ska ge barnen stöd i att utveckla tillit och självförtroende."* (s. 6). Jensen, Jensen (2008 s.148) skriver att *"Bara det faktum att föräldrarna är de mest betydelsefulla personerna i barnens liv [...] gör dem till absolut nödvändiga samarbetspartners"*. Vikten av att de olika närmiljöerna i barnets närhet, hem och förskola samverkar och stödjer varandra framhålls i den utvecklingsekologiska teorin vilken bygger på att allt utgår från barnet och att det är viktigt för barnets utveckling att de närmiljöer som barnet vistas i har en god och fungerande kontakt (Andersson 1985). I vår studie är det flera vårdnadshavare och pedagoger som nämner att samverkan är viktig för barnets utveckling, en vårdnadshavare skriver att *"- Man ska kunna samarbeta med barnets utveckling (framförallt inte motverka varandra)"* (vh. nr 37).

Det framkom i studien att genom samverkan ges möjlighet för vårdnadshavaren att ha inflytande och påverka verksamheten, vilket styrks av förskolans styrdokument Lpfö98 som framhåller att genom samverkan ska föräldrarna få möjlighet att vara

med och påverka förskolans verksamhet (Skolverket, 2010). En fråga i vår studie som gav ett intressant svar var om vårdnadshavarna delger sin syn på verksamheten och här ansåg endast 40 % av vårdnadshavarna att så var fallet medan 67 % av pedagogerna ansåg det. Vi funderar på om det kan vara så att pedagogerna tar fasta på det vårdnadshavarna delger dem i den vardagliga kontakten och pedagogerna tar det med sig som viktig information om verksamheten medan vårdnadshavarna bara ser det som ett dagligt samtal om det som sker på förskolan. Om så är fallet kan det vara viktigt pedagogerna blir tydligare med att de tar vårdnadshavarnas åsikter och tankar på lika stort allvar vare sig de delges i tamburen eller på ett föräldramöte, de har lika stort inflytande på förskolan i alla de samverkansformer som förekommer.

Vårdnadshavare och pedagoger beskriver föräldramötet

Samverkan hem och förskola har förändrats över tiden från tidigaste formerna av offentlig barnomsorg då samverkan mellan hem och förskola var begränsad och vårdnadshavarna var någon som man delgav information (Vallberg Roth 2002). I och med Barnstugeutredningen 1972 skulle pedagogerna inte längre ha en uppfostrande roll mot föräldrarna utan vara ett och stöd till familjerna, föräldrarna skulle inte bara ha insyn i förskolans arbete utan också medverka och påverka och olika former skulle användas för att alla föräldrar skulle ha möjlighet att samverka (Ekman & Sundell, 1992).

Vi har tidigare nämnt att de flesta av våra informanter deltog i föräldramötet vilket visar att det är ett forum där verksamheten når många vårdnadshavare. Då vi sammanställt informanternas beskrivning av föräldramötets utformning visar det att den största delen av föräldramötet innehåller information från pedagog till vårdnadshavare, ett upplägg som övervägande av informanterna var nöjda med. Många av vårdnadshavarna ville även att rektor skulle medverka i mötet. Doverborg och Pramling Samuelsson (2001) menar att många föräldrar inte kommer till stora och formella möten för att de vill samverka om sitt eget barn men denna bild stämmer inte överens med vår studie som visar att många vårdnadshavare gärna deltar i föräldramöten. Genom den envägskommunikation som oftast sker på ett föräldramöte uppkommer en maktstruktur där pedagogen har makten och vårdnadshavaren är i underläge. Ståhle (2000) menar att föräldrarna ofta tilldelas den okunniges roll med den traditionella utformningen av ett föräldramöte, redan i inbjudan och dagordningen står det att information om verksamheten och dess mål kommer att delges de inbjudna

Vår studie visar att pedagogerna på föräldramötet informerade om verksamheten, dess mål och vilka aktiviteter som sker, ibland förevisades det bildspel av barnen och verksamheten på förskolan. Det nämndes att det skickades ut en dagordning innan samt ett protokoll efter mötet och möjligheten till att komma med egna förslag för vårdnadshavaren gavs. Ekman och Sundell (1992) beskriver ett föräldramötets information på ett sätt som mycket samstämmer med de uppgifter vi fått från våra enkätsvar om hur ett föräldramöte ser ut idag. Författarna uttrycker också en liten varning om att man inte ska underskatta vårdnadshavarna genom att ta upp deras tid med oviktig information som lika gärna kan ges ut på informationsblad. Föräldramötet beskrevs också såsom ett socialt forum mellan vårdnadshavare och pedagoger och vid somliga tillfällen kunde föräldramötet ha ett praktiskt innehåll. Ståhle (2000) och Sandberg och Vuorinen (2007) menar att det är ofta traditioner som styr hur ett föräldramöte skall se ut och att innehållet är skiftande. I vår undersökning visade det sig att vårdnadshavarna inte var intresserade av att blanda information med praktiskt arbete på föräldramötet, en vårdnadshavare skrev att *”- Jag tycker det är viktigt att separera möte & praktiskt arbete så inte den ena delen stjäl uppmärksamheten/tiden. Typ stressmöte f.a. hinna städa gården”*. (vh. nr 24). Många av pedagogerna ansåg dock att ett föräldramöte med information och praktiskt arbete var att föredra. Vi tror av egen erfarenhet att många pedagoger har någon form av praktisk aktivitet för att lätta upp stämningen och för att göra

mötet mindre formellt.

Annan form av samverkan

När det gäller alternativ samverkan istället för föräldramöte visade det sig att dubbelt så många pedagoger som vårdnadshavare i vår studie kunde tänka sig det. För att motverka den envägskommunikation och maktstruktur som vi beskrev i ovanstående text är det viktigt att hitta andra former av samverkan mellan hem och förskola. I enkäten bad vi vårdnadshavare och pedagoger ge förslag på andra samverkans alternativ eller hur föräldramötet kan kompletteras. I de förslag som framkom fick vi i likhet med Sandberg och Vuorinen (2007) fram två kategorier av möten, informella och formella.

De förslag på informell samverkan som uppkom var till stor del en social samvaro där barnen kan vara delaktiga t.ex. vernissage, familjekväll, kontaktdag, öppet hus, utflykter samt praktiskt arbete. Det framkom också förslag på digitalt forum som samverkansform såsom blogg eller hemsida där synpunkter och information kan skrivas.

”All samverkan där jag kan ha med mina barn” (vh. Nr 15).

”Inte istället för, men upptill: Frivilliga ”studiebesök” där föräldrar kan vara med en stund någon dag, hade vart roligt att se vad barnen gör om dagarna! Man missar ju så mycket ändå” (vh.3 nr 7)

”Drop-in fika då man praktiskt kan visa hur man bedriver verksamheten, skapande material osv”(ped. nr 11).

Förslag på formell samverkan som uppkom var t.ex. möten med specifik fråga så att de vårdnadshavare som är intresserade kan delta, skriftlig information såsom veckoinformation, något digitalt forum samt enkäter för att få in föräldrars tankar och önskemål.

”Ibland kunde det vara bra med diskussioner om ett enskilt ämne. Tex ett möte om hur man förbättrar klimatet på förskolan. Då kan de som är intresserade av att prata om just det komma på det mötet o tillsammans med personalen diskutera sig fram till lösningar”(vh. nr 5)

”Månadsblad, där man för varje månad informerar om verksamhet och förändringar som uppstår. Alla föräldrar har inte möjlighet att medverka och därför kan man istället på skriftliga sätt informera all viktig information som tas upp på ett föräldramöte.” (ped. nr 1)

Förslag som vi kategoriserade som informella var fler än de formella, skälen till detta kan vara att vårdnadshavaren anser sig ha ont om tid, vill umgås med sina barn eller har svårigheter att få barnvakt. Det är viktigt att erbjuda informella samverkanformer såsom t.ex. fixardagar eftersom det kan vara lättare för föräldrar att delta i än i föräldramötet (Jonsdottir och Nybergs 2013). Orsaken kan också vara att i informella möten förekommer inte den envägskommunikationen som oftast sker på ett föräldramöte och då kommer inte vårdnadshavaren i underläge (Ståhle 2000).

Anledningen till resultatet kan också vara att vår studie innefattade fler vårdnadshavare än pedagoger och då vi tagit del av tidigare forskning visar den att vårdnadshavare oftast är mer intresserade av informell samverkan (Doverborg och Pramling Samuelsson, 2000)

Egna reflektioner

Vi har under arbetets gång insett att teori, forskning och vår egen studie bekräftat våra föreställningar om att samverkan är viktig för barns utveckling och lärande. För att samverkan mellan hem och förskola skall bli så bra som möjligt anser vi det är viktigt att vårdnadshavarna inte ska behöva känna stress över att de inte kan delta i all den samverkan som sker på förskolan. Verksamheten skall istället erbjuda olika former av samverkan så att vårdnadshavaren kan välja det som passar den familjesituation/livssituation man befinner sig i. Det är lika viktigt med de synpunkter vi får en morgon i tamburen som synpunkter som kommer fram på föräldramöten. Sheridan, Pramling Samuelsson och Johansson (2009) skriver att det ”ytterst handlar om att synliggöra demokratiprocesserna i förskolan och att i allt högre grad möjliggöra reellt föräldrainsflytande”. När det gäller det traditionella föräldramötet verkar det som om de flesta vårdnadshavare i vår studie vill ha det som det är. Kanske är traditionen så stark rotat inom förskolan att det på något sätt hör till?

Att forska vidare om

Vårt syfte att få en djupare förståelse kring hur vårdnadshavare och pedagoger beskriver samverkan mellan förskola och hem i förskolans verksamhet. Förslag på fortsatt forskning kan vara att utgå från barnens perspektiv istället för vårdnadshavare och pedagoger. Exempelvis undersöka vilken påverkan samverkan mellan hem och förskola har på barnens utveckling och lärande.

Slutord

Vi vill avsluta vårt arbete med att uttrycka att det kanske är dags att komplettera vår verksamhet med *den fjärde pedagogen*. Det talas mycket om den tredje pedagogen, speciellt inom Reggio Emilia pedagogiken, där man framhåller miljön som en viktig komponent i verksamheten vid sidan av barn och pedagoger.

Vi kan med stöd av den vetenskapliga forskningen och den utvecklingsekologiska teorin vi studerat närmare i vårt arbete konstatera att vårdnadshavarna är *den fjärde pedagogen* som har stort och viktigt pedagogiskt värde inom förskolan och skolan.

Figur: 9 Bild tagen från Clip Art 2013-11-06

Referenser

Andersson, B-E (1985). Bronfenbrenners utvecklingsekologi. I I. Bö (Red.) *Barn i miljö* (s.9-34) Lillehammar: J.W. Cappelens Forlag a.s

Bronfenbrenner, U (1970) *Two Worlds of Childhood*. Russel Sage Foundation

Cederholm, S., & Sanberg Ronan, L. (2012) *Tyck till om ditt barns förskola*. Varbergs kommun barn och utbildning. Hämtad den 20 september 2013, från http://www2.varberg.se/archive/barn_utbildning/ResultatrapportTycktillomdittbarnsforskola2012.pdf

Doverborg, E., & Pramling Samuelsson, I. (2000) *Att förstå barns tankar. Metodik för barnintervjuer*. Stockholm: Liber AB.

Ekman, S. Sundell, K (1992) *Mamma, pappa, dagis. Föräldrasamarbete i förskolan*. Lund: Studentlitteratur

Esaiasson, P. Gilljam, M. Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (upplaga 4:1) Stockholm: Norstedts juridik.

Förvaltningen för utbildning, kost, kultur och fritid (UKF).(2011) *Enkät förskola/familjedaghem*. Lomma: Lomma kommun. Hämtad den 20 september 2013, från <http://www.lomma.se/download/18.7f24c24813445ced8dc8000925/1348223243844/F%C3%B6rskolan+2011+Totalt.pdf>

Jensen, E., & Jensen, H. (2008). *Professionellt föräldrasamarbete*. Stockholm: Liber AB

Johansson B., & Svedner P.O 2006 *Examensarbetet i lärarutbildningen. Undersökningsmetoder och språklig utformning*. Uppsala: Kunskapsföretaget

Jonsdottir, F., & Nyberg, E. (2013). Erkännande, empowerment och demokratiska samtal. I A. Harju, I. Tallberg Broman (Red.), *Föräldrar, förskola och skola. Om mångfald makt och möjligheter*. (s. 59-76). Lund: Studentlitteratur AB.

Mardones Larsson, S., & Nilsson, A. (2008). *Följa upp och förbättra – ett kvalitetsarbete I A. Nilsson vi lämnar till skolan det käraste vi har... (182-188)* Stockholm: Liber

Nationalencyklopedin [NE]. (2013). *Utvecklingsekologi*. Tillgänglig: <http://www.ne.se/utvecklingsekologi>

Persson, Sven (1991). *Förskolan i ett samhällsperspektiv*. Lund: Studentlitteratur

Sandberg, A., & Vuorinen, T. (2007) *Hem och Förskola. Samverkan i förändring*. Stockholm: Liber AB.

SFS 2010: 800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. Tillgänglig:
http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skollag-2010800_sfs-2010-800/.

Sheridan, S. Pramling Samuelsson, I., & Johansson, E (red). (2009)
Barns tidiga lärande : en tvärsnittsstudie om förskolan som miljö för barns lärande
<https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/20404> .

Skolverket (2005) *Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i förskolan*. Stockholm: Fritzes

Skolverket (2010). *Läroplanen för förskolan. Lpfö98. Reviderad 2010*. Stockholm: Fritzes

SOU 1987:3 *Pedagogiskt program för förskolan*. Stockholm: Allmänna Förlaget.

SOU 1972:26 *Förskolan del 1. Betänkande avgivet av 1968 års barnstugeutredning*, Stockholm: Liber förlag.

Stukát, Staffan (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Ståhle, Y. FoU- rapport 2000:2 (2000) *Föräldrainflytande, behov eller politisk viljeyttring? En studie av föräldrainflytande i Stockholms grundskolor*. Stockholm: AWJ Kunskapsföretaget.

Tallberg Broman, I. (2013). I föräldrasamverkan i förändring . I A. Harju, I. Tallberg Broman (Red.), *Föräldrar, förskola och skola. Om mångfald makt och möjligheter*. (s. 59-76). Lund: Studentlitteratur.

Vallberg Roth, A-C. (2002) *De yngre barnens läroplanshistoria*. Lund: Studentlitteratur

Bilagor

Bilaga 1.

Missivbrev till pedagoger och Vårdnadshavare

Enkät om samverkan i förskolan.

Vi är två studenter, Martina Johansson och Cathrine Hjalmarsson, som läser förskollärautbildningen på Göteborgs universitet och skall nu skriva vårt examensarbete som innefattar 15 hp.

Vi har valt att använda oss av enkäter för att kunna göra vår undersökning och behöver därför hjälp av er att svara på några frågor. För att få ut så mycket som möjligt av enkäten vill vi att ni motiverar era svar. När det finns fler svarsalternativ kan fler än ett alternativ kryssas för. För att garantera er anonymitet kommer varken förskolan eller namn nämnas, alla svarskuvert med enkäter kommer att vara anonyma och öppnas vid ett och samma tillfällen. Enkäternas svar kommer endast användas i detta examensarbete.

Vi vill ha in enkäterna senast tisdagen den 24/9 2013

Vi vill med vår undersökning få en djupare förståelse kring hur vårdnadshavare och pedagoger beskriver samverkan mellan förskola hem i förskolans verksamhet. Erfarenheter som vi sedan kan ta med oss och implementera i verksamheten för att utveckla förskolans verksamhet kring samverkan förskola och hem.

Tack för att ni tagit er tid.

Har ni några frågor ring gärna.

Martina Johansson 0735503757

Cathrine Hjalmarsson 0705591137

Bilaga 2. Enkät till pedagog

Frågor till pedagoger i förskolans verksamhet

1: Hur ser samverkan med vårdnadshavare ut i din förskolas verksamhet?

- Daglig kontakt, ex tamburkontakt Föräldramöte Utvecklingssamtal
- Telefonkontakt t.ex. vårdnadshavare meddela frånvaro eller annat som gäller barnet
- Vårdnadshavare tar del av den information som delas ut ex månadsblad
- Vårdnadshavare läser och tar del av planering och mål
- Vårdnadshavare delger pedagogerna sin syn på verksamheten
- Vårdnadshavare är med på de aktiviteter som ordnas på förskolan t.ex. drop in, städdag, vernissage mm

Övrigt.....
.....
.....

2: Är det viktigt för dig som pedagog att vårdnadshavare samverkar i förskolans verksamhet?

- Ja. Motivera ditt svar.

För att

.....
.....
.....

- Nej

För att

.....
.....
.....

3: Brukar ni ha föräldramöte på er förskola?

- Ja
- Nej.

4: Hur vill du som pedagog att ett föräldramöte skall vara utformat för att alla skall få största utbytet av mötet (barn, vårdnadshavare, pedagoger och verksamheten)?

- Information och intressanta samtal mellan pedagoger/ vårdnadshavare och vårdnadshavare/vårdnadshavare
- Praktiskt arbete blandat med information och samtal.
- Information från förskolan samt inbjuden föreläsare/film såsom biblioteket, BVC.
- Information från oss pedagoger om verksamheten och dess mål.
- Ett möte där pedagogerna och rektor ger information och verksamheten och dess mål.
- Möten med praktiskt innehåll, ex iordningställa utegård, material mm.
- Ett socialt forum, där vårdnadshavare har möjlighet att lära känna andra vårdnadshavare och pedagogerna på förskolan.

- Pedagogerna skickar ut en dagordning om vad som kommer tas upp på mötet så att vårdnadshavare har möjligheten att komma förberedda.
- Vårdnadshavare skall kunna ge förslag vad mötet skall handla om.

5: Hur är era föräldramöten utformade.

Annat.....
.....
.....
.....
.....

6: Finns det någon annan form av samverkan som du kan tänka dig istället för föräldramöte?

- Ja

Vilken.....
.....
.....
.....

- Nej.

Enkäten lämnas i svarskuvertet senast den tisdagen den 24/9

Tack för er medverkan/Martina och Cathrine

Bilaga 3. Frågor till vårdnadshavare i förskolans verksamhet.

1: Hur samverkar du/ni som vårdnadshavare i förskolans verksamhet?

- Daglig kontakt, ex tamburkontakt Föräldramöte Utvecklingssamtal
- Telefonkontakt t.ex. meddelar frånvaro eller annat som gäller barnet
- Tar del av den information som delas ut ex månadsblad
- Läser och tar del av planering och mål
- Delger pedagogerna min syn på verksamheten
- Är med på de aktiviteter som ordnas på förskolan t.ex. drop in, städdag, vernissage mm

Övrigt.....
.....
.....

2: Är samverkan mellan förskolan och er som vårdnadshavare viktig?

- Ja. Motivera svaret.

För att

.....
.....
.....
.....

- Nej. Motivera svaret.

För att

.....
.....
.....
.....

3: Brukar du/ni delta i föräldramöten på förskolan?

- Ja
- Nej.

4: Hur vill du/ni som vårdnadshavare att ett föräldramöte skall vara utformat för att du/ni skall få största utbytet av föräldramötet?

- Information och intressanta samtal mellan pedagoger/vårdnadshavare och vårdnadshavare/vårdnadshavare.
- Praktiskt arbete blandat med information och samtal.
- Information från förskolan samt inbjuden föreläsare/film såsom biblioteket, BVC.
- Information från pedagoger om verksamheten och dess mål.
- Information från pedagoger och rektor om verksamheten och dess mål.
- Möten med praktiskt innehåll, ex iordningställa utegård, material mm
- Ett socialt forum, där jag som vårdnadshavare har möjlighet att lära känna andra vårdnadshavare och pedagogerna på förskolan.
- Pedagogerna skickar ut en dagordning om vad som kommer tas upp på mötet så att jag som vårdnadshavare har möjligheten att komma förberedd.
- Vi vårdnadshavare skall ha möjlighet att ge förslag om vad mötet skall handla om.

Annat.....
.....
.....
.....

5: Hur är föräldramötena utformade på ert barns förskola?

Annat.....
.....
.....
.....

6: Jag/vi deltar inte i föräldramötena på förskolan för att.

- Mitt/vårt barn har precis börjat på förskola, så det har inte varit något föräldramöte än.
 - Tycker att jag får den information jag behöver på annat sätt från förskolan.
 - Är inte intresserad.
 - Har inte tid eller möjlighet.
 - Tycker att föräldramötena är ointressanta.
 - Har svårt att förstå vad som sägs, pga. annat modermål
 - Annat
-
.....

5: Finns det någon annan form av samverkan som ni kan tänka er istället för föräldramöte?

- Ja

Vilken, (motivera ert svar)

.....
.....
.....

- Nej.

Enkäten lämnas i svarskuvertet till någon av pedagogerna på förskolan,
senast den tisdagen den 24/9
Tack för er medverkan/Martina och Cathrine